

Byggnadsminnesförklaring av fastigheten Brynäs 9:6 (kv Springer 6) i Gävle stad och kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring har på förslag av stadsarkitektkontoret i Gävle kommun väckts av länsstyrelsen den 8 juni 1982. Förslag till skyddsföreskrifter har remitterats den 6 mars 1985 till Gävle kommun, byggnadsnämnden i Gävle, riksantikvarieämbetet och länsmuseet.

Samtliga remissinstanser har tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och skyddsföreskrifterna. Under ärendets behandling har fastigheten sålts av Gävle kommun till

Dessa har skriftligen den 30 augusti 1985 godkänt en byggnadsminnesförklaring med de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen fastigheten Brynäs 9:6 (kv Springer 6) i Gävle stad och kommun för byggnadsminne och meddelar enligt samma lag skyddsföreskrifter enligt bilaga 2.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden. Även länsmuseet kan rådfrågas.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter är nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd därtill.

Enligt 14 § tredje stycket lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart, även om det överklågas.

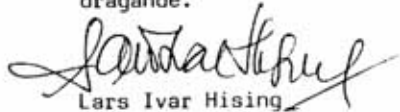
Hur man överklagar detta beslut framgår av bilaga 1.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Ivar Hising, jämte ledamöterna Marianne Ahlqvist, Jens Alvarsson, Birgit Andersson, Bengt Björkman, Sixten Bäckström, Willy Eriksson, Bertil Hulth, Margit Jonsson, Sven Eric Lundahl, Håkan Stjernlöf, C-G Sjölander, Håkan Vestlund, Olle Östrand, Stig Zettlin samt personalrepresentanten Lillemor Nilsson, SI-länsstyrelse.

1987-06-15

11.392-311-87

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johny Rangrost, tf 1:e länsassessor Göran Fagerström, länsarkitekt Lars-Ulrik Bergström samt länsantikvarie Erik Nordin, föredragande.

Lars Ivar Hising

Erik Nordin

Kopia till

Inskrivningsmyndigheten vid Gävle tingsrätt
Riksantikvarieämbetet
Byggnadsnämnden i Gävle kommun
Kulturnämnden i Gävle kommun
Överlantmätarmyndigheten
Planenheten
Länsmuseet

F D FISKARGÅRD

11.392-311-82

BRYNÄS 9:6 (KV SPRINGER 6)

GÄVLE STAD, GÄVLE KOMMUN

Byggnadsminne 87-06-15

Kv Springer 6 omkring 1910
Foto: Länsmuseum i Gävleborgs län

Kv Springer 6 1985
Foto: Länsmuseum i Gävleborgs län

Historik

Kv Springer är den enda kvarvarande bebyggelsen på Islandet i Gävle som ursprungligen, så långt man vet, byggdes och beboddes av fiskare och skeppare. Här har funnits ett 60-tal fiskargårdar. De fem fastigheterna inom kvarteret är byggda under senare delen av 1700-talet eller de första decennierna på 1800-talet.

Enligt stadskartan från 1741-47 fanns ett 50-tal tomters avstyckade på Islandet vid Lillån. På 1879 års karta fanns i det aktuella området längs Östra Islandsgratan, från Islandstorget och öster ut, 28 smala tomtar med tätt packade fiskar- och sjömansgårdar ned mot ån. Varje gård var planerad ungefär på samma sätt. Längst upp mot gatan låg boningshuset. I en länga ned mot ån låg de olika uthusen intill varandra eller ihopbyggda, bestående av ladugård, vedlida, vinstub, avträde och övriga bodar. Näraast vattnet låg en eller flera sjöbodar med sina gaveldörrar eller luckor vältande mot vattnet och uppe vid noken satt en hissebo. I vattnet till varje gård fanns naturligtvis också en brygga.

När Lillån fylldes igen omkring 1890 kunde de boende vid ån inte ta sig upp till sina egna bryggor. Bebyggelsen förlorade därmed sin strategiska och utvalda placering vid vattnet. Vid den här tiden bodde dock endast få aktiva fiskare kvar i området.

Fram till 1900, då Brynäsgratan anlades, var Islandet tämligen oförändrat. Den stora branden 1869 hade undgått området men mot slutet av 1800- och 1900-talet började de äldre husen rivras.

Kv Springer 6 har ett stort kulturhistoriskt värde genom att det är den bäst bevarade och kanske den mest ursprungliga av samtliga fastigheter inom kvarteret och dessutom troligen den äldsta. Både bostads- och uthusbyggnaderna har kvar sina ursprungliga rumsindelningar. Bostadsdelen består av 4 lägenheter om 1 rum och kök med en inredningsstandard av 1900-talskaraktär. Tre av dessa lägenheter slogs samman till en bostad 1985, med små ingrepp i stomme och inredning. Äldre dörrar, spröjsade fönster och snickerier finns kvar i ett stort sett oförändrat skick. Fastighetens exteriör är välbevarad. Bostadshusets fasad är klädd med stående locklistpanel som utåt gatan är målad med gråbeige oljefärg och mot gården i faluröd färg. Dess sadeltak är täckt med enkupigt rött tegel. Uthusedelen ger ett mycket ålderdomligt uttryck och är byggt av liggande timmer som delvis är klätt med stående locklistpanel och är målad med faluröd färg.

Bostadsdelen har inte alltid fungerat ordentligt som bostad. Delar av den användes under 1800-talet till tabak och utbes och under 1900-talet har en cigarretfabrik och en kakslugn varit inrymda där. Uthuset fungerande utvandringslägen också som föllhus och sjöbod. På gårdstomten har det även funnits ett föllhus, vilket inte finns kvar.

Skyddsområde

Fastigheten Brynäs 9:6 (Springer 6).

Skyddsföreskrifter

1. Byggnaderna inom skyddsområdet får inte rivras, flyttas, om- eller tillbyggas eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
2. Byggnadernas rumsindelning får inte förändras genom borttagande av bärande väggar. Övriga arbeten i byggnadernas inre som medför ingrepp i väggar, tak, golv, dörrar, fönster, snickerier eller annan fast inredning, ska utföras efter fornlags som godkänts av länsstyrelsen.
3. Byggnaderna skall underhållas med material och metoder som deras kulturhistoriska värde kräver. Detta arbete bör ske i samråd med länsstyrelsen.
4. Fontänen skall vårdas på ett sådant sätt att byggnadernas karaktär och utseende inte förändras.

